

Temps era Temps
Josep Bayerri Raga

ELS TORTOSINS DE VIC

He passat dues setmanes prenent les aigües al Balneari de Tona però allotjant-me a Vic, a deu quilòmetres. Estant allí m'assabento que, fa uns dies, l'ajuntament de Vic va aprovar per unanimitat una moció, coincident amb la de molts ajuntaments ebrencs, demanant la retirada del Pla Hidrològic de Conca de l'Ebre. El darrer Consell de Ministres espanyol ha denegat les peticions.

L'ajuntament de Vic al·legava, entre altres moltes raons, que el Pla de Conca era perjudicial per a les comarques tortosines. No em va estranyar la solidaritat vigatana amb la gent de l'Ebre. La primera vegada que vaig ser a Vic, l'any 1961, si que vaig quedar sorprès en conèixer una noieta, fa o no fa de la meua edat, que es deia Maria Cinta. Em va explicar que el seu pare era tortosí i que hi havia una bona colla de tortosins vivint a Vic; El mes següent vaig tornar a unes convivències cristianes al santuari de La Gleva i novament vaig trobar vigatans amb arrels familiar tortosines. A Tortosa, ningú en sabia gaire cosa. Després vaig oblidar-me'n. Haurien de passar molts anys perquè, l'any 1987, es recuperés a Tortosa la memòria dels tortosins que havien fer cap a Vic a les acaballes de la Guerra; especialment el 1993 en que foren homenatjat durant les Festes de la Cinta de Tortosa dins el "Dia del tortosí absent". A Vic però no es va perdre mai; sempre va haver-hi consciència dels seus orígens organitzant-se en una associació que es trobaven el primer diumenge de setembre per celebrar la festa de la Mare de Deu a la parròquia del Remei i després a un àpat de confraternitat.

Per que un centenar de tortosins van anar a viure a Vic?. Potser els més joves no ho saben; intentaré explicar-ho. A finals de 1936 els antics Tallers Sales de Ferreries es dedicaren a fabricar material de guerra. Davant l'avenç de les tropes franquistes, el març de 1938 es va decidir traslladar la indústria a la reraguarda, concretament a Vic. Es varen carregar amb camions militars el material (torns, fresadores, llimadores i altres estris) i també els 57 operaris amb les seves famílies. S'instal·laren a la factoria Gudiol, a dos quilometres de la ciutat a la carretera de Manlleu, que havia estat dedicada a l'adoberia de pell; a les plantes baixes els tallers i als pisos superiors de "La Torre", separats amb envans de fusta o simplement llençols, les famílies (dones, fills i algun avi). Un any després es va acabar la guerra però els tortosins no varen tornar a la seva ciutat que era un munt de runes. Per altra part no tots eren nascuts a la ciutat, hi havia gent de Roquetes, Ulldecona, L'Ametlla i pobles del nord de Castelló, però en la distància tots eren tortosins. Els operaris, personal molt qualificat, continua treballant al que arreu era conegut com "els tortosins", dedicant-se a la reparació de maquinaria tèxtil i altres comeses. Les famílies s'instal·laren a un bloc de cases barates, que es construï aleshores a la vora, o s'integraren en el teixit urbà de Vic. La fabrica passa per diversos propietaris fins acabar, a finals dels seixanta a mans de Girbau SA, fabricant de material industrial, nom amb el que continua ara, a tocar d'un espai verd recent habilitat per l'ajuntament de Vic anomenat "Parc dels tortosins".

La passada setmana quan vaig arribar a l'allotjament de Vic, en saber que érem de Tortosa, la persona que ens va atendre, Marina Gombau, va explicar que el seu avi era de Tortosa, de Santa Clara, i que ella conservava el cognom. Parlà de la "Colònia tortosina". Ho digué en català oriental, això si, sense cap paraula que identifiqués els seus llunyans orígens. Explicà que a dia d'avui era ja una historia. Els tortosins de Vic s'havien anat diluint lentament entre la gent de la ciutat. No quedava cap dels que

havien arribat el 1938 a tot cas algun dels fills, ja septuagenari. Molts descendents no havien estat mai a Tortosa; son del tot vigatans, una ciutat que, la primera vegada que vaig estar-hi fa mig segle, em sembla decadent i endarrerida i avui li passa per davant a Tortosa en molts aspectes (al centre només vaig veure uns baixos en lloguer, tot ple de comerços en alça, mentre a Tortosa fa pena la quantitat de locals buits). En fi, tot plegat, histories de balneari i, com a tals, històries decadents.

Foto: Alguna de les tres fotos que us envio

Peu: La fabrica “dels tortosins” es avui Can Girbau, a la carretera de Manlleu, envoltada per un polígon industrial de recent creació i el Parc dels tortosins.